2026-yil
7-son

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI

ILMIY - METODIK

JURNALI

saen.uz

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
7-son

Bosh muharrir:
Shoumarov G‘ayrat Bahromovich, psixologiya fanlari doktori, akademik

Bosh muharrir o‘rinbosari:
Qodirov Umarali Do‘stqobilovich, psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Mas’ul kotib:
Muqimov Alisher

Texnik muharrir:
Qarshiyev Jamshid Murotaliyevich, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.

TAHRIR HAY’ATI:

01.00.00 – FIZIKA-MATEMATIKA FANLARI
Ayupov Shavkat Abdullayevich, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
A’zamov Abdulla, fizika-matematika fanlari doktori, akademik
Zohidov Erkin A’zamovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

02.00.00 – KIMYO FANLARI
Normaxamatov Nodirali Soxobataliyevich, kimyo fanlar doktori, professor
Tojibayev Komiljon Sharobitdinovich, kimyo fanlar doktori, akademik

03.00.00 – BIOLOGIYA FANLARI
Abdurahmonov Ibrohim Yo‘lchiyevich, biologiya fanlari doktori, akademik
Sulaymonov Botirjon Abdushukurovich, biologiya fanlari doktori, akademik

04.00.00 – GEOLOGIYA-MINERALOGIYA FANLARI
Fayziyev Abdulhaq Radjabovich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor
Husanov Sultonboy To‘xtayevich, geologiya-mineralogiya fanlari doktori, professor

05.00.00 – TEXNIKA FANLARI
Allayev Qahramon Rahimovich, texnika fanlari doktori, akademik
Majidov Inom Urishevich, texnika fanlari doktori, professor
Turobjonov Sadritdin Maxamatdinovich, texnika fanlari doktori, akademik
Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

06.00.00 – QISHLOQ XO‘JALIGI FANLARI
Namozov Shodmon Ergashovich, qishloq xo‘jaligi fanlari doktori, akademik
Shoumarov Hikmat Bahromovich, qishloq xo‘jaligi fanlari nomzodi, professor

07.00.00 – TARIX FANLARI
Ziyo Azamat Hamid o‘g‘li, tarix fanlari doktori, akademik
Sagdullayev Anatoliy Sagdullayevich, tarix fanlari doktori, akademik
Yusupova Diloram Yunusovna, tarix fanlari doktori, akademik

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI
Abdurahmonov Qalandar Xodjayevich, iqtisod fanlari doktori, akademik
Musayev Behzod Anvarovich, iqtisod fanlari nomzodi
To‘xliyev Nurislom, iqtisod fanlari doktori, akademik
G‘ulomov Saidahror Saidahmedovich, iqtisod fanlari doktori, akademik

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Nazarov Qiyom Normirzayevich, falsafa fanlari doktori, professor
Saifnazarov Ismoil Saifnazarovich, falsafa fanlari doktori, professor

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI
Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor
Sirojiddinov Shuhrat Samariddinovich, filologiya fanlari doktori, akademik
Xidirov Rajab Gulmatovich, filologiya fanlari nomzodi, dotsent (Tojikiston)

11.00.00 – GEOGRAFIYA FANLARI
Nigmatov Asqar Nigmatullayevich, geografiya fanlari doktori, professor
Tojiyeva Zulxumor Nazarovna, geografiya fanlari doktori, professor

12.00.00 – YURIDIK FANLAR
Rustamboyev Mirzayusuf Hakimovich, yuridik fanlar doktori, professor
Saidov Akmal Xolmatovich, yuridik fanlar doktori, akademik
Xolmo'minov Jumanazar Toshtemirovich, yuridik fanlar doktori, professor
Qodirov Bobiromon Bekmurodovich, yuridik fanlar doktori, professor

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI
Djurayev Risboy Haydarovich, pedagogika fanlari doktori, akademik
Ibraimov Xolboy, pedagogika fanlari doktori, akademik
Musurmonova Oynisa, pedagogika fanlari doktori, professor
Umarov Bahrom Norboyevich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

14.00.00 – TIBBIYOT FANLARI
Akilov Xabibulla Ataullayevich, tibbiyot fanlari doktori, professor
Nazirov Feruz Gafurovich, tibbiyot fanlari doktori, akademik

15.00.00 – FARMATSEVTIKA FANLARI
Abdullabekova Viloyat Nurillabekovna, farmatsevtika fanlari doktori, professor
Tulaganov Abduqodir Abdurahmonovich, farmatsevtika fanlari doktori, professor

16.00.00 – VETERINARIYA FANLARI
Daminov Asadullo Suvonovich, veterinariya fanlari doktori, professor
Jabborov Shuhrat Abdumajidovich, veterinariya fanlari doktori, professor
G'afurov Aktam G'afurovich, veterinariya fanlari doktori, professor

17.00.00 – SAN'ATSHUNOSLIK FANLARI
Ahmedova Nigora Rahimovna, sanatshunoslik fanlari doktori, professor
Hakimov Akbar Abdullayevich, san'atshunoslik fanlari doktori, akademik

18.00.00 – ARXITEKTURA
Nozilov Dodo Avazovich, arxitektura fanlari doktori, professor
Uralov Axtam Sindarovich, arxitektura fanlari doktori, professor

19.00.00 – PSIXOLOGIYA FANLARI
Abdusamatov Hasanboy Usmonjon o'g'li, psixologiya fanlari doktori, professor
Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor
Karimova Vasila Mamanosirovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Halimova Mashraboy Vohidovna, psixologiya fanlari doktori, professor
Lazar Drajeta, psixologiya fanlari doktori, professor, Belgrad, Serbiya
Karpinskiy Konstantin Viktorovich, psixologiya fanlari doktori, professor, Grodno, Belarussiya
Suletbayeva Ella Serikbayevna, psixologiya fanlari doktori, dotsent

22.00.00 – SOTSIOLOGIYA FANLARI
Bekmurodov Mansur Bobomurodovich, sotsiologiya fanlari doktori, professor
Toshmuhamedova Dilorom Gafurdjanovna, sotsiologiya fanlari doktori

23.00.00 – SIYOSIY FANLAR
Fayzullayev Alisher Omonullayevich, siyosiy fanlar doktori, professor
Hasanov Otabek Abdurashidovich, siyosiy fanlar doktori
Paxrutdinov Shukritdin Ilyasovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Omonov Baxtiyor Axtamovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Quronboyev Qahramon Qo'chqorovich, siyosiy fanlar doktori, professor
Avazov Komil Xolliyevich, siyosiy fanlar bo'yicha falsafa doktori

24.00.00 – ISLOMSHUNOSLIK FANLARI
Ibrohimov Ne'matulla, filologiya fanlari doktori, akademik
Islomov Zohidjon Mahmudovich, filologiya fanlari doktori, professor

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI
2026-yil
7-son

UDK 343.81/.84 : 343.140.02

PROBATSIYA XIZMATINING OZODLIKNI CHEKLASH JAZOSI TAYINLANGAN SHAXSLARNING UY-JOYINI TARK ETMASLIGINI MASOFAVIY NAZORAT QILISH FAOLIYATINI TARTIBGA SOLUVCHI QONUN HUJJATLARI TAHLILI

Axmedov Abrorjon Anvarjonovich,
O‘zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti
mustaqil izlanuvchisi

Anotatsiya. Mazkur maqolada probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyini tark etmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatini tartibga soluvchi qonun hujjatlari tahlil qilingan, shuningdek, ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyini tark etmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatining huquqiy asoslarini yanada takomillashtirish masalalari muhokama qilingan.

Kalit so‘zlar: Probatsiya, ozodlikdan cheklash, masofaviy nazorat, qonunchilik hujjatlari, Konstitutsiya, Jinoyat kodeksi.

АНАЛИЗ ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА, РЕГУЛИРУЮЩЕГО ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ СЛУЖБЫ ПРОБАЦИИ ПО ДИСТАНЦИОННОМУ КОНТРОЛЮ ЗА НЕВЫЕЗДОМ ИЗ ЖИЛИЩА ЛИЦ, ОСУЖДЕННЫХ К НАКАЗАНИЮ В ВИДЕ ОГРАНИЧЕНИЯ СВОБОДЫ

Аннотация. В данной статье проанализировано законодательство, регулирующее деятельность службы пробации по дистанционному контролю за невыездом из жилища лиц, осужденных к наказанию в виде ограничения свободы, а также обсуждены вопросы дальнейшего совершенствования правовых основ деятельности по дистанционному контролю за соблюдением запрета на оставление жилища лицами, осужденными к ограничению свободы.

Ключевые слова: Пробация, ограничение свободы, дистанционный контроль, законодательные акты, Конституция, Уголовный кодекс.

ANALYSIS OF THE LEGISLATION REGULATING THE PROBATION SERVICE'S ACTIVITIES ON REMOTE MONITORING OF HOME CONFINEMENT COMPLIANCE BY INDIVIDUALS SENTENCED TO RESTRICTION OF LIBERTY

Abstract. This article analyzes the legislation regulating the probation service's activities on remote monitoring of home confinement compliance by individuals sentenced to restriction of liberty. It also discusses issues concerning the

further improvement of the legal framework for the remote monitoring of adherence to home confinement restrictions by persons sentenced to restriction of liberty.

Keywords: Probation, restriction of liberty, remote monitoring, legislative acts, Constitution, Criminal Code.

Keyingi yillarda mamlakatimizning ichki ishlar organlari tizimida ma'muriy nazorat va probatsiya nazoratidagi shaxslarning huquqlari, erkinliklari hamda qonuniy manfaatlarini ta'minlash, ularning hayoti va sog'lig'ini muhofaza qilish, ma'naviy va jismoniy jihatdan rivojlanishi uchun shart-sharoitlar yaratish bo'yicha keng ko'lamli ishlar amalga oshirilmoqda.

Shu bilan birga hozirgi vaqtda respublikamizda ma'muriy nazorat va probatsiya nazoratidagi shaxslar o'rtasida profilaktika chora-tadbirlari amalga oshirilayotganligiga qaramay, probatsiya nazoratidagi shaxslar tomonidan sodir etilayotgan huquqbuzarliklar soni ortib borayotganligi kuzatilmoqda, bu mazkur yo'nalishdagi huquqiy ta'sir choralarining qayta ko'rib chiqilishini talab etmoqda.

Bundan tashqari sud tomonidan belgilangan cheklovlar va majburiyatlarga rioya etmayotgan probatsiya nazoratidagi shaxslar tomonidan huquqbuzarliklar sodir etilishining oldini olish bo'yicha tezkor hamda ta'sirchan choralar ko'rilishini ta'minlash uchun Probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyini tark etmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatining huquqiy asoslarini yanada takomillashtirish dolzarb vazifaga aylanmoqda.

Shu sababli mazkur maqolada, probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyini tark etmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatini tartibga soluvchi qonun hujjatlarini chuqur tahlil qilishga harakat qilamiz.

O'zbekiston Respublikasining "Normativ-huquqiy hujjatlar to'g'risida" 2021-yil 20-apreldagi O'RQ-682-son Qonuni 7-moddasi ikkinchi qismiga muvofiq, O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi va qonunlari, O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalarining qarorlari qonun hujjatlari sirasiga kiradi[1].

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi 20-moddasi 2-qismiga asosan, insonning Konstitutsiya va qonunlarda mustahkamlab qo'yilgan huquq va erkinliklari daxlsizdir hamda ulardan sud qarorisiz mahrum etishga yoki ularni cheklab qo'yishga hech kim haqli emas[2].

Shuningdek, Konstitutsiyaning 21-moddasi uchinchi qismiga ko'ra, insonning huquq va erkinliklari faqat qonunga muvofiq va faqat konstitutsiyaviy tuzumni, aholining sog'lig'ini, ijtimoiy axloqni, boshqa shaxslarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamoat xavfsizligini hamda jamoat tartibini ta'minlash maqsadida zarur bo'lgan doirada cheklanishi mumkin[3].

Shu bilan birga, Konstitutsiyaning 27-moddasi ikkinchi qismiga muvofiq, hech kim qonunga asoslanmagan holda hibsga olinishi, ushlab turilishi, qamoqqa olinishi, qamoqda saqlanishi yoki uning ozodligi boshqacha tarzda cheklanishi mumkin emas[4].

Bundan tashqari, Konstitutsiyaning 31-moddasi beshinchi qismiga asosan hech kim uy-joyga unda yashovchi shaxslarning xohishiga qarshi kirishi mumkin emas. Uy-joyga kirishga, shuningdek unda olib qo‘yishni va ko‘zdan kechirishni o‘tkazishga faqat qonunda nazarda tutilgan hollarda va tartibda yo‘l qo‘yiladi. Uy-joyda tintuv o‘tkazishga faqat qonunga muvofiq va sudning qaroriga asosan yo‘l qo‘yiladi[5].

Konstitutsiyaning 32-moddasi birinchi qismiga ko‘ra, qonuniy asoslarda O‘zbekiston Respublikasi hududida bo‘lib turgan har kim mamlakat bo‘ylab erkin harakatlanish, turar va yashash joyini tanlash huquqiga ega, bundan qonunda belgilangan cheklovlar mustasno[6].

Yuqorida qayd etilgan konstitutsiyaviy-huquqiy normalarni tahlil qilish asosida ularni probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joydan chiqmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatida qo‘llash bo‘yicha quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga nisbatan uy-joydan chiqmasligi cheklovi faqat sud qarori asosida qo‘llanilishi mumkin;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga nisbatan uy-joydan chiqmasligi cheklovi faqat qonunga muvofiq qo‘llanilishi mumkin;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga nisbatan uy-joydan chiqmasligi cheklovi faqat konstitutsiyaviy tuzumni, aholining sog‘lig‘ini, ijtimoiy axloqni, boshqa shaxslarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamoat xavfsizligini hamda jamoat tartibini ta’minlash maqsadida qo‘llanilishi mumkin;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga nisbatan qonunga asoslanmagan holda uy-joydan chiqmasligi cheklovi o‘rnatilishi yoki ularning ozodligi boshqacha tarzda cheklanishi mumkin emas;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyiga hech kimning unda yashovchi shaxslarning xohishiga qarshi kirishi mumkin emas. Bunda, uy-joyga kirishga faqat qonunda nazarda tutilgan hollarda va tartibda yo‘l qo‘yiladi;

– uy-joydan chiqmaslik cheklovi o‘rnatilgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning mamlakat bo‘ylab erkin harakatlanish, turar va yashash joyini tanlash huquqi qonunda belgilangan hollarda cheklanishi mumkin.

Qayd etishimiz joizki, O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 43-moddasida (jazo tizimi) ozodlikni cheklash jazosi asosiy jazo turi sifatida belgilangan[7].

Ushbu Kodeksning 48^1-moddasi (ozodlikni cheklash)da ozodlikni cheklash jazosi tushunchasi va zaruriy belgilari belgilangan[8]. Unga muvofiq:

– ozodlikni cheklash sud tomonidan mahkumga nisbatan uy-joyini u yoki bu sabab bilan tark etishni butunlay taqiqlashdan yoxud ishlash yoki o‘qish vaqtidan, shuningdek ish yoki o‘qish joyigacha borishi va uy-joyiga qaytib kelishi uchun zarur bo‘lgan vaqtdan tashqari qolgan vaqtda uy-joyidan chiqishni cheklashdan iborat;

– ozodlikni cheklash bir oydan besh yilgacha muddatga tayinlanadi hamda sud tomonidan belgilanadigan organlar nazorati ostida o‘taladi;

– ozodlikni cheklash, uni mahkumning yashash joyida o‘tash shartlari sodir etilgan qilmishning xususiyati va sud chiqargan qarorni ijro etishdan bo‘yin tovlashning oldini olish hisobga olingan holda sud tomonidan belgilanadi;

– qo‘llanilayotgan taqiqning (cheklashning) xususiyatlarini hisobga olgan holda, sud mahkumning zimmasiga quyidagi qo‘shimcha taqiqlarni (cheklashlarni) yuklashi mumkin: muayyan joylarga bormaslik; ommaviy va boshqa tadbirlar o‘tkazishda ishtirok etmaslik; muayyan faoliyat bilan shug‘ullanmaslik; muayyan buyumlarga ega bo‘lmaslik yoki ularni o‘zida saqlamaslik; transport vositasini boshqarmaslik; mahkumlarni nazorat qiluvchi organning roziligisiz yashash joyini, ish va (yoki) o‘qish joyini o‘zgartirmaslik, tegishli ma’muriy hududdan tashqariga chiqmaslik; muayyan shaxslar bilan aloqa o‘rnatmaslik; aloqa vositalaridan, shu jumladan Internetdan foydalanmaslik; alkogolli ichimliklar iste’mol qilmaslik;

– sud ozodlikni cheklashga hukm qilingan shaxsning zimmasiga o‘zi yetkazgan moddiy va ma’naviy zararning o‘rnini qoplash, ishga yoki o‘qishga joylashish majburiyatlarini, shuningdek uning tuzalishiga ko‘maklashuvchi boshqa majburiyatlarni yuklashi mumkin;

– agar ozodlikni cheklashga hukm qilingan shaxs jazoni o‘tash davrida o‘zining jinoiy qilmishlarini anglab yetgan, tuzalish yo‘liga qat’iy o‘tgan, yetkazilgan moddiy va ma’naviy zararning o‘rnini qoplagan bo‘lsa, sud mahkumga nisbatan ilgari tayinlangan taqiqlarni (cheklashlarni) to‘liq yoki qisman bekor qilishi mumkin;

– mahkum ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tashdan qasddan bo‘yin tovlagan, shuningdek sud tomonidan o‘z zimmasiga yuklangan majburiyatlarni bajarmagan taqdirda, sud ozodlikni cheklash jazosining o‘talmay qolgan muddatini boshqa turdagi jazo bilan almashtirishi mumkin. Jazoni o‘tashdan bo‘yin tovlash vaqti o‘talgan jazo muddatiga qo‘shib hisoblanmaydi;

– ozodlikni cheklash harbiy xizmatchilar, chet el fuqarolari, shuningdek O‘zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyiga ega bo‘lmagan shaxslarga nisbatan tayinlanmaydi[9].

O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining 81-moddasi (jazo tizimi)da ozodlikni cheklash jazosi o‘n sakkiz yoshga to‘lmasdan jinoyat sodir etgan shaxslarga nisbatan qo‘llaniladigan asosiy jazo turi sifatida belgilangan[10].

Ushbu Kodeksning 84^1-moddasi (ozodlikni cheklash)ga muvofiq, ozodlikni cheklash voyaga yetmagan mahkumlarga nisbatan asosiy jazo chorasi sifatida bir oydan ikki yilgacha muddatga tayinlanadi[11].

O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksining ozodlikni cheklash jazosiga oid normalarini tahlil qilish asosida, ularni probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joydan chiqmasligini nazorat qilish faoliyatida qo‘llash bo‘yicha quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

– uy-joydan chiqmasligi cheklovi ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga jazoning asosiy sharti sifatida sud tomonidan qo‘llaniladi;

– uy-joydan chiqmasligi cheklovi ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsning uy-joyini u yoki bu sabab bilan tark etishni butunlay taqiqlashdan yoxud ishlash yoki o‘qish vaqtidan, shuningdek ish yoki o‘qish joyigacha borishi va uy-joyiga qaytib kelishi uchun zarur bo‘lgan vaqtdan tashqari qolgan vaqtda uy-joyidan chiqishini cheklashdan iborat bo‘ladi;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga ushbu jazo muddati, shu jumladan, uy-joyidan chiqmasligi cheklovi voyaga yetgan shaxslarga bir oydan besh yilgacha muddatga, voyaga yetmagan shaxslarga bir oydan ikki yilgacha muddatga tayinlanadi;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarga o‘rnatilgan uy-joydan chiqmasligi cheklovi sud tomonidan belgilanadigan organlar nazorati ostida o‘taladi;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslar zimmasiga ushbu jazoning zaruriy sharti sifatida qo‘llaniladigan uy-joydan chiqmasligi cheklovidan farqli ravishda, ushbu jazoning zaruriy sharti bo‘lmagan, biroq ushbu jazo bilan birga qo‘llaniladigan quyidagi cheklovlar (taqiq, cheklov, majburiyat) mahkumga sud tomonidan tayinlanishi mumkin: muayyan joylarga bormaslik; ommaviy va boshqa tadbirlar o‘tkazishda ishtirok etmaslik; muayyan faoliyat bilan shug‘ullanmaslik; muayyan buyumlarga ega bo‘lmaslik yoki ularni o‘zida saqlamaslik; transport vositasini boshqarmaslik; mahkumlarni nazorat qiluvchi organning roziligisiz yashash joyini, ish va (yoki) o‘qish joyini o‘zgartirmaslik, tegishli ma’muriy hududdan tashqariga chiqmaslik; muayyan shaxslar bilan aloqa o‘rnatmaslik; aloqa vositalaridan, shu jumladan Internetdan foydalanmaslik; alkogolli ichimliklar iste’mol qilmaslik; o‘zi yetkazgan moddiy va ma’naviy zararning o‘rnini qoplash; ishga yoki o‘qishga joylashish; mahkumning tuzalishiga ko‘maklashuvchi boshqa majburiyatlar;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxs uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya qilishdan qasddan bo‘yin tovlasa, sud ozodlikni cheklash jazosining o‘talmay qolgan muddatini boshqa turdagi jazo bilan almashtirishi mumkin;

– ozodlikni cheklash jazosi, shu jumladan ushbu jazo doirasida uy-joydan chiqmasligi cheklovi harbiy xizmatchilar, chet el fuqarolari, shuningdek O‘zbekiston Respublikasida doimiy yashash joyiga ega bo‘lmagan shaxslarga nisbatan tayinlanmaydi.

O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-protsessual kodeksi 468-moddasi (ayblov hukmining qaror qismi)ga muvofiq, ayblov hukmining qaror qismida ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm etilgan shaxs uchun belgilanadigan taqiqlar (cheklashlar) ko‘rsatiladi[12].

O‘zbekiston Respublikasining Jinoyat-ijroiya kodeksi 14-moddasi (jazolarni ijro etuvchi muassasalar va organlar) ikkinchi qismiga muvofiq, ozodlikni cheklash jazosi ichki ishlar organlari tomonidan yoki sud belgilaydigan boshqa organ tomonidan ijro etiladi[13].

Ushbu Kodeksning 8^1-bobi (ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni ijro etish)da ozodlikni cheklash jazosini ijro etish tartibi va shartlari belgilangan. Unga asosan:

– ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni ijro etish mahkumning yashash joyidagi ichki ishlar organlarining probatsiya bo‘linmasi tomonidan yoki sud belgilaydigan, mahkumlarning sud belgilagan taqiqlarga (cheklashlarga) rioya etishi ustidan nazoratni amalga oshiradigan boshqa organ tomonidan amalga oshiriladi;

– mahkum uzrli sabablarsiz o‘zboshimchalik bilan yashash joyida bo‘lmagan vaqti ozodlikni cheklash muddatiga qo‘shib hisoblanmaydi;

– ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm qilingan shaxs sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklashlarga) rioya etishi, shuningdek o‘zining jazoni o‘tashi bilan bog‘liq masalalar bo‘yicha og‘zaki yoki yozma tushuntirishlar berish uchun chaqiruv bo‘yicha probatsiya bo‘linmasiga kelishi shart;

– ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm qilingan shaxsga nisbatan elektron kuzatuv vositalari qo‘llanilishi mumkin;

– muayyan vaqtda yashash joyidan ketishga, tegishli ma’muriy hudud doirasida joylashgan ma’lum joylarga borishga yoxud tegishli ma’muriy hudud doirasidan chiqish uchun ruxsatnoma, shuningdek yashash joyini o‘zgartirish uchun ruxsatnoma probatsiya bo‘linmasi tomonidan beriladi. Qaror taqiqlarning (cheklashlarning) xususiyatidan, mahkumning shaxsidan, uning xulq-atvoridan, tasdiqlovchi hujjatlar mavjudligidan kelib chiqib, alohida hollarda qabul qilinadi;

– uy-joyidan chiqib ketishiga butunlay taqiq belgilangan mahkumning doimiy yashash joyidan ketishi uchun ruxsatnomaga, mahkumning tegishli ma’muriy hudud doirasidan chiqishi uchun ruxsatnomaga, shuningdek mahkumning yashash joyini o‘zgartirishi uchun ruxsatnomaga prokuror tomonidan sanksiya beriladi;

– agar ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoga hukm qilingan shaxs jazoni o‘tash davrida o‘zining jinoiy qilmishlarini anglab yetgani, tuzalish yo‘liga qat’iy o‘tgan, yetkazgan moddiy va ma’naviy zararining o‘rnini qoplagan bo‘lsa, probatsiya bo‘linmasi ilgari mahkumga belgilangan taqiqlarni (cheklashlarni) to‘liq yoki qisman bekor qilish to‘g‘risida sudga taqdimnoma kiritadi;

– ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tash tartibi va shartlari mahkum tomonidan buzilganligi uchun probatsiya bo‘linmasi unga nisbatan ogohlantirish tarzidagi intizomiy jazo chorasini qo‘llaydi;

– mahkum ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tashdan qasddan bo‘yin tovlagan, shuningdek sud tomonidan o‘z zimmasiga yuklatilgan majburiyatlarni bajarmagan taqdirda, probatsiya bo‘linmasi sudga mahkum uchun ozodlikni cheklashning o‘talmagan muddatini jazoning boshqa turiga almashtirish haqida taqdimnoma kiritadi;

– quyidagilar ozodlikni cheklash tariqasidagi jazoni o‘tashdan qasddan bo‘yin tovlovchilar deb e’tirof etiladi: a) o‘ziga nisbatan sud tomonidan belgilangan taqiqlarni (cheklashlarni) buzishga yo‘l qo‘yib bo‘lmasligi to‘g‘risida ogohlantirish tarzida intizomiy jazo qo‘llanilganidan keyin bir yil ichida jazoni o‘tash tartibi va

shartlarini buzishga yo‘l qo‘ygan mahkum; b) o‘ziga nisbatan texnik nazorat vositalaridan foydalanish qoidalarini buzgan mahkum; v) yashash joyidan yashiringan, qaerda ekanligi uch sutkadan ortiq vaqt ichida aniqlanmagan mahkum; g) yashash joyidagi probatsiya bo‘linmasiga belgilangan muddatdan uch sutkadan ortiq vaqt mobaynida kelmagan mahkum[14].

O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksining ozodlikni cheklash jazosini ijro etish tartibi va shartlariga oid normalarini tahlil qilish asosida, ularni probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joydan chiqmasligini nazorat qilish faoliyatida qo‘llash bo‘yicha quyidagi xulosalarga kelish mumkin:

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyidan chiqmasligi chekloviga rioya etishini nazorat qilish mahkumning yashash joyidagi ichki ishlar organlari probatsiya bo‘linmasi tomonidan yoki sud belgilaydigan boshqa organ tomonidan amalga oshiriladi;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning jazoni o‘tash bilan bog‘liq masalalar bo‘yicha og‘zaki yoki yozma tushuntirishlar berish uchun chaqiruv bo‘yicha probatsiya bo‘linmasiga kelishi (shu maqsadda uy-joyidan chiqishi) uy-joyidan chiqmasligi cheklovini buzish hisoblanmaydi;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyidan chiqmasligi chekloviga rioya etishini nazorat qilish uchun ularga nisbatan elektron kuzatuv vositalari qo‘llanilishi mumkin;

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsga nisbatan uy-joyidan chiqmasligi chekloviga rioya etishini nazorat qilish uchun elektron kuzatuv vositalari qo‘llanilgan hollarda, mahkum ushbu texnik nazorat vositalaridan foydalanish qoidalarini buzsa, ozodlikni cheklash jazosini o‘tashdan qasddan bo‘yin tovlovchi deb e’tirof etiladi hamda unga nisbatan probatsiya bo‘linmasi tomonidan sudga jazoning o‘talmagan muddatini jazoning boshqa turiga almashtirish haqida taqdimnoma kiritiladi.

O‘zbekiston Respublikasining “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida” 2016-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-407-son Qonunining 16-moddasiga (ichki ishlar organlarining majburiyatlari) ko‘ra, ichki ishlar organlari zimmasiga ozodlikni cheklash jazosini qonunga muvofiq ijro etish majburiyati yuklatilgan[15].

O‘zbekiston Respublikasining “Jabrlanuvchilarni, guvohlarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini himoya qilish to‘g‘risida”gi 2019-yil 14-yanvardagi O‘RQ-515-son Qonunining 6, 14-moddalariga muvofiq:

– ozodlikni cheklash jazosini o‘tash joylarida saqlanayotgan himoya qilinuvchi shaxsning xavfsizligi unga nisbatan himoya qilinuvchi shaxs to‘g‘risidagi ma’lumotlarning maxfiyligini ta’minlash, himoya qilinuvchi shaxs to‘g‘risidagi ma’lumotlardan foydalanilishini cheklash xavfsizlik choralarini qo‘llash orqali ta’minlanadi;

– ozodlikni cheklash jazosini o‘tash joylarida saqlanayotgan himoya qilinuvchi shaxslarning xavfsizligi choralarini ta’minlash maqsadida quyidagilar

ham qo‘llanilishi mumkin: 1) himoya qilinuvchi shaxsni va zo‘ravonlik tahdidini keltirib chiqaruvchi shaxsni ular ushlab turilganda, qamoqqa olinganda va ularga nisbatan jinoiy jazolar tayinlanganda boshqa-boshqa qamoqda saqlash va jazoni o‘tash joylariga yuborish; 2) himoya qilinuvchi shaxsni yoki zo‘ravonlik tahdidini keltirib chiqaruvchi shaxsni bir qamoqda saqlash joyidan va jazoni o‘tash joyidan boshqasiga o‘tkazish; 3) himoya qilinuvchi shaxsni va zo‘ravonlik tahdidini keltirib chiqaruvchi shaxsni alohida-alohida saqlash; 4) himoya qilinuvchi shaxsga nisbatan ehtiyot chorasini o‘zgartirish[16].

O‘zbekiston Respublikasining “Probatsiya to‘g‘risida” 2024-yil 7-avgustdagi O‘RQ-938-son Qonunida probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarni uy-joyidan chiqmasligini masofaviy nazorat qilishning huquqiy mexanizmlari belgilangan[17].

Mazkur Qonunda tahlil qilinayotgan masalalar bo‘yicha quyidagi asosiy normalar nazarda tutilgan:

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) deganda, ozodlikni cheklash tarzidagi jazoga hukm qilingan shaxsni masofadan turib nazorat qilishga mo‘ljallangan, qo‘lga yoki oyoqqa taqiladigan elektron qurilma tushuniladi (3-modda. Asosiy tushunchalar);

– O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Jamoat xavfsizligi departamentining probatsiya xizmati probatsiyani amalga oshirish sohasidagi vakolatli organ bo‘lib, ozodlikni cheklash jazosining ijro etilishini ta’minlaydi (12-modda. O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Jamoat xavfsizligi departamenti probatsiya xizmatining probatsiyani amalga oshirish sohasidagi vakolatlari);

– Probatsiya xizmati sud tomonidan o‘ziga nisbatan muayyan vaqtda yashash joyida bo‘lish majburiyati belgilangan, shuningdek o‘ziga nisbatan tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasining roziligisiz yashash joyini o‘zgartirishga, tegishli ma’muriy hudud doirasidan tashqariga chiqishga doir taqiqlar (cheklovlar) belgilangan probatsiya nazoratidagi shaxslarning mazkur taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etishi ustidan nazoratni amalga oshirish maqsadida probatsiya nazoratidagi shaxslarning yashash joyini Qonunda belgilangan tartibda tekshirishni amalga oshirish huquqiga ega (23-modda. Probatsiya xizmatining huquqlari);

– Probatsiya xizmati sudning probatsiya nazoratini amalga oshirish bilan bog‘liq masalalarga taalluqli so‘roviga binoan tegishli axborotni taqdim etishi; probatsiya nazoratidagi shaxslarga ularning xulq-atvori ustidan nazoratning amalga oshirilish tartibini, sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etilishi shartlarini, shuningdek mazkur taqiqlarni (cheklovlarni) buzgan yoki ushbu majburiyatlarni bajarmagan taqdirda yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan huquqiy oqibatlarni tushuntirishi; probatsiya nazoratidagi shaxslarning sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etishini tekshirishi; probatsiya nazoratidagi shaxslarning

hisobini probatsiyaga oid axborot tizimiga ma'lumotlarni kiritish orqali yuritishi; o‘ziga nisbatan jinoyat ishi yopiq sud majlislarida ko‘rilgan probatsiya nazoratidagi shaxslarning shaxsiy yig‘majildlarini belgilangan tartibda yuritishi; probatsiya nazoratidagi shaxslarning sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etishi ustidan nazoratni amalga oshirish maqsadida mazkur shaxslarning uylariga (kvartiralariga) kirilgan barcha hollar to‘g‘risida yigirma to‘rt soat ichida prokurorni yozma yoki elektron shaklda xabardor qilishi; jazoning o‘talmagan muddatini og‘irroq jazo turiga almashtirish to‘g‘risida sudga taqdimnomalar kiritishi; jazoni o‘tab bo‘lgan shaxsga ozod qilinganligi to‘g‘risida ma'lumotnoma taqdim etishi shart (24-modda. Probatsiya xizmatining majburiyatlari);

– probatsiya nazoratidagi shaxslar quyidagi huquqlarga ega: belgilangan taqiqlar (cheklovlar) va majburiyatlar haqida, jazoni o‘tash tartibi, probatsiya nazoratining shartlari hamda o‘z huquq va majburiyatlari to‘g‘risida axborot olish; arizalar, takliflar va shikoyatlar bilan murojaat qilish; probatsiya xizmati xodimlarining harakatlari (harakatsizligi) ustidan qonunchilikda belgilangan tartibda shikoyat qilish; sog‘lig‘ini saqlash, shu jumladan tibbiy xulosaga ko‘ra ambulatoriya-poliklinika va statsionar sharoitlarda tibbiy yordam olish; yordamning va maslahatlarning turlari to‘g‘risidagi axborotni so‘rash hamda olish; o‘ziga nisbatan probatsiya xizmati xodimlarining xushmuomalada bo‘lishi; zarur hollarda, tarjimon xizmatidan foydalanish; probatsiya to‘g‘risidagi qonunchilikda nazarda tutilgan yordamni olish;

– probatsiya nazoratidagi shaxslar: sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga, jazoni o‘tash shartlari hamda tartibiga rioya etishi; probatsiya xizmati xodimlarining qonuniy talablarini bajarishi; ijtimoiy moslashtirish dasturida va tarbiyaviy tadbirlarda ishtirok etishi; majburiy va profilaktik tibbiy ko‘rikdan o‘tishi, shuningdek mastlik va tan jarohati yetkazilganligi holatini aniqlash uchun tibbiy tekshiruvdan yoki ekspertizadan o‘tishi; elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) yechmasligi va uning but saqlanishini ta'minlashi shart;

– probatsiya nazoratidagi shaxslarga nisbatan sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga, shuningdek jazoni o‘tash tartibiga rioya etmaganlik uchun, ularning harakatlarida huquqbuzarlik alomatlari mavjud bo‘lmagan hollarda, Qonunda belgilangan tartibda intizomiy jazo yoki huquqiy ta'sir choralari qo‘llanilishi mumkin. Probatsiya nazoratidagi shaxs probatsiya xizmatining chaqiruviga binoan uzrli sabablarsiz kelmagan hollarda, u probatsiya xizmatining so‘roviga ko‘ra ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘linmasi tomonidan majburiy keltirilishi mumkin;

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) ozodlikni cheklash tarzidagi jazoni o‘tash tartibi talablarini bajarmayotganligi to‘g‘risida rasmiy ravishda ogohlantirilgan yoki ozodlikni cheklash tarzidagi jazoni o‘tash davrida jamoat tartibini buzish bilan bog‘liq huquqbuzarliklar uchun ma'muriy javobgarlikka

tortilgan probatsiya nazoratidagi shaxsga nisbatan tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasi boshlig‘ining qarori asosida qo‘llaniladi;

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) o‘n sakkiz yoshga to‘lmagan shaxslarga, homilador ayollarga, uch yoshga to‘lmagan bolalari bor ayollarga, birinchi va ikkinchi guruh nogironligi bo‘lgan shaxslarga, tibbiy ko‘rsatmalarga ko‘ra elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) taqish tavsiya etilmaydigan boshqa shaxslarga qo‘llanilishi mumkin emas (33-modda. Probatsiya nazoratidagi shaxsga nisbatan elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) qo‘llash);

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) probatsiya nazoratida turgan shaxsdan u probatsiya hisobidan chiqarilayotgan vaqtda yechiladi. Probatsiya nazoratidagi shaxs jazoni o‘tash tartibiga rioya etgan va jamoat tartibini buzishga yo‘l qo‘ymagan taqdirda elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) qo‘llanilgan kundan e’tiboran uch oy o‘tgach yechiladi (33-modda. Probatsiya nazoratidagi shaxsga nisbatan elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) qo‘llash);

– elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) qo‘llash tartibi O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan tasdiqlanadi (33-modda. Probatsiya nazoratidagi shaxsga nisbatan elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) qo‘llash);

– probatsiya hisobiga qo‘yilgan shaxsga sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etish tartibi tushuntiriladi. Sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etilishi ustidan probatsiya nazorati tekshiruvlar o‘tkazish vositasida amalga oshiriladi. Sud tomonidan belgilangan taqiqlarning (cheklovlarning) va majburiyatlarning xususiyatidan kelib chiqib, tekshiruvlar tuman (shahar) probatsiya bo‘linmalari tomonidan ichki ishlar organlarining boshqa bo‘linmalari bilan birgalikda, shuningdek vakolatli organlarning mutaxassislarini hamda jamoat tarbiyachilarini jalb etgan holda amalga oshirilishi mumkin (34-modda. Sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etilishi ustidan probatsiya nazoratini amalga oshirish);

– tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasining roziligisiz yashash joyini, ish va (yoki) o‘qish joyini o‘zgartirish, tegishli ma’muriy hudud doirasidan tashqariga chiqish yuzasidan sud belgilagan taqiqlarga (cheklovlarga) probatsiya nazoratidagi shaxs tomonidan rioya etilishi ustidan nazoratni tuman (shahar) probatsiya bo‘linmalari ichki ishlar organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi bo‘linmalari bilan hamkorlikda tekshiruvlar o‘tkazish orqali amalga oshiradi; tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasining roziligisiz ish va (yoki) o‘qish joyini o‘zgartirish yuzasidan sud belgilagan taqiqqa (cheklovga) probatsiya nazoratidagi shaxs tomonidan rioya etilishi ustidan nazorat unga nisbatan ruhiy ta’sirni kamaytirish maqsadida murabbiylardan yoki jamoat tarbiyachilaridan axborot olish orqali amalga oshiriladi, bundan tekshiruv o‘tkazish zarurati yuzaga kelgan hollar mustasno (35-modda. Tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasining roziligisiz yashash joyini, ish va (yoki) o‘qish joyini o‘zgartirish, tegishli ma’muriy hudud doirasidan

tashqariga chiqish yuzasidan sud belgilagan taqiqlarga (cheklovlarga) probatsiya nazoratidagi shaxs tomonidan rioya etilishi ustidan nazorat qilishning o‘ziga xos xususiyatlari);

– probatsiya nazoratidagi shaxslarga nisbatan huquqiy ta’sir choralari qo‘llanilishi uchun quyidagilar asos bo‘ladi: sud tomonidan tayinlangan jazoni o‘tashdan qasddan bo‘yin tovlaganlik; ogohlantirish tarzidagi intizomiy jazo chorasi qo‘llanilganidan keyin bir yil ichida sud tomonidan belgilangan taqiqlarga (cheklovlarga) va majburiyatlarga rioya etmaganlik yoki jazoni o‘tash tartibini buzganlik. Ushbu asoslardan biri aniqlanganda tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasi tomonidan probatsiya nazoratidagi shaxslarga nisbatan quyidagi huquqiy ta’sir choralari qo‘llaniladi: qo‘shimcha taqiqlar (cheklovlar) va majburiyatlar belgilash to‘g‘risida sudga taqdimnoma kiritish; ozodlikni cheklash tarzidagi jazoning o‘talmagan muddatini boshqa turdagi jazo bilan almashtirish to‘g‘risida sudga taqdimnoma kiritish belgilangan [18].

O‘zbekiston Respublikasining “Probatsiya to‘g‘risida” 2024-yil 7-avgustdagi O‘RQ-938-son Qonunining ozodlikni cheklash jazosini ijro etish tartibi va shartlariga oid normalarini tahlil qilish asosida, ularni probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joydan chiqmasligini nazorat qilish faoliyatida qo‘llash bo‘yicha quyidagi xulosalarga kelish mumkin[19]:

– ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxs jazoni o‘tash tartibi talablarini bajarmayotganligi to‘g‘risida rasmiy ravishda ogohlantirilsa yoki jazoni o‘tash davrida jamoat tartibini buzish bilan bog‘liq huquqbuzarliklar uchun ma’muriy javobgarlikka tortilsa, tuman (shahar) probatsiya bo‘linmasi boshlig‘ining qarori asosida unga nisbatan elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) qo‘llaniladi. Ushbu holatda ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsning uy-joyidan chiqmasligi chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinadi;

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) deganda, ozodlikni cheklash tarzidagi jazoga hukm qilingan shaxsni masofadan turib nazorat qilishga mo‘ljallangan, qo‘lga yoki oyoqqa taqiladigan elektron qurilma tushuniladi;

– elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) o‘n sakkiz yoshga to‘lmagan shaxslarga, homilador ayollarga, uch yoshga to‘lmagan bolalari bor ayollarga, birinchi va ikkinchi guruh nogironligi bo‘lgan shaxslarga, tibbiy ko‘rsatmalarga ko‘ra elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) taqish tavsiya etilmaydigan boshqa shaxslarga qo‘llanilmaydi;

– uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinayotgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsdan elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) u probatsiya hisobidan chiqarilayotgan vaqtda yechiladi;

– uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinayotgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxs jazoni o‘tash tartibiga rioya etgan va jamoat tartibini buzishga yo‘l qo‘ymagan taqdirda elektron kuzatuv vositasi (elektron braslet) qo‘llanilgan kundan e’tiboran uch oy o‘tgach yechiladi;

– probatsiya xizmati uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinayotgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsning yashash joyini qonunda belgilangan tartibda tekshirishni amalga oshirish huquqiga ega;

– probatsiya xizmati zimmasiga uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinayotgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxsning uylariga (kvartiralariga) nazoratni amalga oshirish maqsadida kirilgan barcha hollar to‘g‘risida yigirma to‘rt soat ichida prokurorni yozma yoki elektron shaklda xabardor qilish majburiyati yuklatilgan;

– uy-joydan chiqmaslik chekloviga rioya etishi masofaviy nazorat qilinayotgan ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxs zimmasiga elektron kuzatuv vositasini (elektron brasletni) yechmaslik va uning but saqlanishini ta’minlash majburiyati yuklatilgan.

Xulosa qilib aytganda, so‘nggi yillarda malakatimizda probatsiya xizmatining ozodlikni cheklash jazosi tayinlangan shaxslarning uy-joyini tark etmasligini masofaviy nazorat qilish faoliyatini tartibga soluvchi bir qator qonunchilik hujjatlari qabul qilingan, biroq soha raqamli texnologiyalarni, sun’iy intellektni joriy qilish, shuningdek, sohada yuzaga kelayotgan yangi ijtimoiy munosabatlarni tartibga solish maqsadida qonunchilik hujjatlarini yanada takomillashtirish zaruriyati yuzaga kelgan. Mazkur dissertatsiya tadqiqoti davomida bir-qator huquqiy takliflar ishlab chiqilib, norma ijodkorligi faoliyatida foydalanish uchun taqdim etib boriladi.

Faoydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Normativ-huquqiy hujjatlar to‘g‘risida” 2021-yil 20-apreldagi O‘RQ-682-son Qonuni //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
2. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
3. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat kodeksi //https://lex.uz.// Qonunchilik
4. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-protsessual kodeksi //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
5. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat-ijroiya kodeksi //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
6. O‘zbekiston Respublikasining “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida” 2016-yil 16-sentabrdagi O‘RQ-407-son Qonuni // https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
7. O‘zbekiston Respublikasining “Jabrlanuvchilarni, guvohlarni va jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilarini himoya qilish to‘g‘risida” 2019-yil 14-yanvardagi O‘RQ-515-son Qonuni //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.
8. O‘zbekiston Respublikasining “Probatsiya to‘g‘risida” 2024-yil 7-avgustdagi O‘RQ-938-son Qonuni //https://lex.uz.// Qonunchilik ma’lumotlari milliy bazasi.

FAN VA TA'LIM YANGILIKLARI
JURNALI

2026-yil
7-son

Muassis - "FAN VA INNOVATSIYA YANGILIKLARI" MCHJ
Jurnal hamkori - «PROFI UNIVERSITY»

Jurnal O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2024-yil 24-may kuni № 454068-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Jurnal 2024-yilda tashkil etilgan, 1 oyda bir marta o'zbek, tojik, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, rus va ingliz tillarida nashr etiladi.

Tahririyat manzili: 190110, Toshkent shahri Uchtepa tumani, Bog'iston MFY, 14-mavze, 8-uy.

Telefonlar: +998 90 749 00 00
+998 90 749 77 77
+998 91 902 05 01
E-mail: saen_2024@mail.ru
Jurnal sayti: www.saen.uz
Telegram kanali: https://t.me/saen_2024

Maqolada keltirilgan fakt va ma'lumotlarning to'g'riligi uchun mualliflar mas'uldirlar.

"Fan va ta'lim yangiliklari" ilmiy-amaliy jurnali Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining qarori (25.08.2025 y., №374/5) bilan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

ISSN: 3093-8694